

ПРАВДА

— ПРО —

РИМСЬКОГО АНТИХРИСТА

Часть I.

WINNIPEG, MAN., A. D. 1917.

— — —

ПРАВДА

— ПРО —

РИМСЬКОГО АНТИХРИСТА

Часть I.

WINNIPEG, MAN., A. D. 1917.

ЕГО СУМ ПАПА! **Я Є ПАПА!**
Французька карикатура шістнадцятого століття на негідного папу Александра VI (Борджіа, 1493 — 1503).

ЧИ АПОСТОЛ ПЕТРО

**був
папою ?**

**Написав
Проф. Др. Ол. Сушко**

“Я світло світу. Хто іде слідом за мною, не ходитиме в темряві, а матиме світло життя”. — “Сей же есть суд, що світло прийшло на світ, і полюбили люде темряву більше ніж світло: були бо лихі їх учинки”. — Євангелія від св. Іоана, 8:12, 3:19.

ПЕРЕДНЕ СЛОВО.

Недавно якось отримав я від одного земляка, визначного серед українського громадянства в Канаді, в високій мірі інтересний лист, в якому шановний земляк питав мене між іншим, як я гляджу на справу **непомнльности римського папи й на його богохульні претензії до “Христового намісництва” й “Петрового насліддя”**. Просьба видала ся мені під теперішну пору над-

то серіозною, й я рішнв ся дати шановному Братови греко-католиковн відповідь окремою розвідкою.

З гори зазначую, що в моїй відповідн старав ся я бутн строго річевим й оперти мої висновки виключио на св. Письмі, яке — річ природиа — являєть ся єдиним жерелом правдивого Христіянства. Очевидиа річ при тім — я не таїв ся зі-всім з моєю широю відразою до римокатолицької Церкви, так як я вважаю її найстаршим, а при тім найбільшим й наймогучійшим ворогом правдивого Христіянства, й я вповні годжу ся з поглядом знаменитого лорда Гледстона, який ось так висловлюєть ся про *непомильного*” римського грішника:

“Догма *непомильности* папи виключає римського єпископа від гріха та зводнть Церкву до особи папи і підставляє на місце почитаня Христа—чоловіко-бога в Римі *намість* Бого-чоловіка в небі”. (“The dogma of infallibility exempts the Bishop of Rome from error, and resolves the Church into the Pope, and substitutes for the worship of Christ a man-god in Rome its God-man in heaven” — Gladstone.)

Мої міркуваня почав я з тої вихідної точки: римський папа мавби претензії до *непомильности*, Христового Намісництва й Петрового насліддя хибя тоді, коли би доказати, що самий Петро, якого наслідником римський папа себе

величає, був дійсним Христовим Намісником й першим римським папою. Отсе іменно на основі святаго Письма я заперечую, лишаючи історичні замітки про римське єпископство Петра до иншої нагоди.

Писано в Вінніпегу, 19 серпня, Р. Б. 1917.

Проф. Др. Ол. Сушко.

**“І зрозумієте правду, і правда визво-
лить вас”-Евангелія від св. Іоана 8:32**

Чи Св. Петро був папою?

I.

“ТИ ЄСИ ПЕТР, І НА СЬОМУ КАМЕНІ...”

Кожний з нас знає, що римський папа вважає себе наслідником св. апостола Петра. Мало того! Він вважає себе ще й “Христовим намісником.” І так, папа Бенедикт 15-тий титулує себе ось так: “Намісник Христа, двіста і сімдесят четвертий наслідник св. Апостола Петра, Його Святість папа Бенедикт 15-тий, патріярх Западу, примат Італії, архієпископ і митрополит римської провінції й єпископ Риму.” Як бачимо отже, попри усякі інші шумні титули, кождочасний римський папа іменує себе “Христовим намісником й наслідником св. апостола Петра.”

На якій же се підставі дієть ся? Яким правом сьміє грішний і смертний чоловік, що називає себе римським папою, ще й величати себе “Христовим намісником й наслідником св. апостола Петра”? Невже ж справді Бого-чоловік, Ісус Христос, назначив кождочасного римського папу своїм “намісником”, а св. апостол Петро — своїм “наслідником”?

Відповідь на повисші питання може нам дати виключно і єдино св. Письмо, т. є. тії сьвятії книги, в яких списана є уся наука Ісуса Христа, усї Його божественні слова, про які Він самий сказав виразно ось так: **“Небо і земля перейдуть, слова ж мої не перейдуть”** (Еванг. від св. Марка, 13:31).

Пригляньмо ся отже близше св. Письму, та пошукаймо в ньому за усїми тими **“сьвідоцтвами”**, на яких римський папа опирає свої дивовижні претензії до **“Христового намісництва”** й **“Петрового насліддя”**. А найшовши їх, призадумаймо ся над ними й рішим сяк або так:

Коли ті **“сьвідоцтва”** промовляти муть за претензіями римського папи, так нам не лишить ся нічого иншого, як похилити смирию наші голови й препокірию ударити чолом й піддати ся **“Христовому намісникови й Петровому наслідникови”**, — а коли ні, — так прийдець ся нам рішучо назвати римського папу найнікчемішим **облудником**, а навіть **найбезвстидній-**

шим на світі **ошустом**.

Скалою, на якій Рим опирає свої претензії до Христового намісництва й Петрового насліддя, є слідуєчий уступ з Євангелія від св. Матея (16:13 — 19):

“Як же прийшов Ісус у сторони Кесарії Філіпової, то питав учеників своїх, глаголючи: Хто я, кажуть люди, Син чоловічий?”

“Вони ж сказали: Одні (кажуть, що Ти є): Іоан Христитель; другі: Ілля; інші ж Єремія або один з пророків.

“Рече до них: Ви ж як кажете? Хто я?”

“Озвавшись Симион Петр, каже: Ти єси Христос, Син Бога живого.

“І озвавшись Ісус рече до него: Блажен єси, Симоне сину Іоїнин: бо тіло і кров не відкрила тобі, а Отець мій, що на небі.

“Скажу ж і я тобі: **Що ти єси Петр, і на цьому камені збудую церкву мою і ворота пекельні неподужають її.**

“І дам я тобі ключі царства небесного; і що звяжеш на землі, буде звязане на небі; а що розвяжеш на землі буде розвязане на небі.”

Отсе є — як сказано — тая підвалина, на якій римський папа опирає свої претензії, твердячи: “чиж не говорить ся виразно в повисшій уступі св. Євангелія, що Христос побудував свою Церкву на Петрі, та ще й дав йому “ключі”

чі царства небесного”? А коли так, то чиж не впливає з того, що Христос зробив Петра своїм “намісником”? А коли так, то чи ж римські папи, які я безпосередніми наслідниками Петра, не мають права уважати себе “Петровими наслідниками” й “Христовими намісниками”?

Так “розумують” римські папи й усі правовірні католики. Та вжеж “невірні” й непокірні протестанти розумують зовсім инакше! І так відносно повисшого уступу з Євангелія св. Матея вони зазначають таке:

Передовсім треба ствердити сей факт, що в наведенім євангельським діяльогу (розмові) Христа з Петром не згадується і словечком ані про ніяке “намісництво”, ані тим більше про ніяке “наслідде” — не то вже римських папів, але взагалі нічیه. Се одно. А друге: — твердити нині, що римські папи є безпосередніми наслідниками св. Петра, — се супроти теперішнього стану історії й археології є просто обидою науки, коли вже не звичайним ошустом, а в найліпшому разі — ідіотизмом. Правда — колись, при давнім стані історичної науки, можна було легко дурити темний народ усякими підробленими грамотами, декреталіями і т. п., й на підставі усього того можна було туманити людий казкою про “Петрове наслідде”, а там й про “Христове намісництво”, а навіть вкінці й про “непомилність” римських папів, — та вже ж твердити те саме нині, й на перекір здоровому

розумови, на перекір св. Письму й на перекір історико-научній критиці стояти даліше на становиську “депомильности”, “Христового намісництва” й “Петрового насліддя” — се вже верх папської зарозумілости й... очевидної глупоти. Фактом є незаперечним, що наука не виказала досі Петрового єпископованя в Римі, а супроти сього — як жеж тут можна говорити про “Петрове наслідде” римських єпископів? А другим незаперечним фактом є й се, що наука перечить рівнож й якому небудь старшенству Петра серед громади інших апостолів, — а супроти сього як же тут можна говорити про “Христове намісництво” самого Петра, й римських, або яких небудь інших папів, що вважають себе “Петровими наслідниками”?

Отсе є факти, які а ргіогі (з гори) розбивають в порох усякі диковинні претеизії римських папів до казочного “Христового Намісництва” й “Петрового насліддя”. Та вже ж мимо усі ті мичим незбиті історико-научні факти, попробуймо піддати холодній критичній аналізі висше наведений євангельський діяльог, й попробуймо найти в ньому бодай тїнь — що так скажемо “папства” Петра... А попробуймо зробити тее тому, бо ми міркуємо ось так: коли римські папи є справді наслідниками св. Петра, так в такім разі св. Петро був першим римським папою! Инакше ж бо, як міг би теперішний папа Бенедикт 15-тий величати себе “двіста і сімдесять че-

твертим наслідником св. апостола Петра”?!...

Прослідім же докладно Господні слова, та розважмо холодно, чи справді стверджують вони повисші претензії римських папів?

А на самім початку застановім ся над тим, як розумів Христос отсі свої слова: “**Ти еси Петр, і на сьому камені збудую Церкву мою**”? Чи справді Христос розумів під “каменем” на якому Він рішив збудувати свою Церкву, смертного і грішиного чоловіка, Петра, чи може тую велику правду, яку Петро висловив словами: “**Ти еси Христос, Син Бога живого**”? — Хто відповість на се питане?

Очевидна річ, що римський папа і взагалі усі католики, відповідять Вам, що під “каменем” розумів Христос Петра. За се усі протестанти заперечать Вам се з гори й питають: “Коли справді під каменем розумів Христос Петра, то чому не сказав Він виразно і ясно ось так: “**Ти еси Петр, і на тобі**” — іт. д.?... А то ні, Христос каже виразно: “**Ти еси Петр, і на сьому камені**”, т. е. “**на твоїй вірі в тее, що я е Христос, Син Бога живого**”.

Чияж правда? Католиків чи протестантів? Де глядіти розвязки — будь-щобудь — трудно-го питання?

Очевидна річ, що ніде иїоді, а опять в Св. Письмі.

І так ми думаємо ось так, та сподіємо ся, що усі розумні люди мусять так само думати, а і менно:

Коли дійсно се правда, що Христос побудував свою Церкву на грішнім і смертнім чоловіці Петрі, а не на великій правді й Петровій вірі в тее, що Христос е справді “Сино́м Бога живого”, так потверджене того найшли б ми передівсім у самих таки апостолів, т. е. у Петрових товаришів, й прочих Христових учеників. Се очеґидне. Або иншими словами: Коли розу́міне римської Церкви згаданих слів Христа е правдиве, так воно певно годить ся й з розу́мінем самих Христових апостолів, які дїнь були живими свідками згаданої многов. ної розмови Христа з одним із своїх учеників, т. е. з Петром. Спитаймо отже самих апостолів, т. е. самих Петрових товаришів, як вони розуміли Христові слова?

І так першим свідком являєть ся нам усьому спірному питаню геніяльний Павло. У першому посланню до Коринтян, гол. III, II., каже він ясно ось так:

“Иншої бо підвалниї ніхто не може положи-ти коло тієї, котра е Ісус Христос.”

Многоважні слова! З них випливає ясно, що св. апостол Павло вважав підвалиною Церкви самого Ісуса Христа, а ніщо инше. Навпаки ж

з повисше сказаного знаємо, що римський папа твердить, буцім то Петро став підвалиною Церкви!

По чий отже стороні правда? Чи по стороні св. Апостола Павла, чи по стороні римських папів?

Ми протестанти, відповідаємо так:

Ми ідемо за свідощвом св. апостола Павла, який вже тоді, то є в самих початках християнства клопотав ся журливо, “щоб на чужій осювинні не будувати”, а лише на Христі (До Римлян, 15:19), перестерігаючи при тім вже тоді свого “любого сина” Тимотея перед тими, що “перевертають деяких віру”, накликаючи:

“Твердо ж осювина Божа стоїть, маючи печать таку: Познав Господь своїх, і: Нехай відступить од неправди всяк, хто іменує імя Христове”. (Друге послання св. Апостола Павла до Тимотея, II:18—19).

Відступайте отже й усі Ви, Братя і Сестри, Українці й Українки, що іменуєте імя Христове, — відступайте від тих, що “перевертають деяких віру”, — відступайте від гордого римського грішника і його слуг, які фальшуючи Господні слова, важать ся богохулити, що буцім то грішний “годований чериєць” у Римі є “Христовим намісником й Петровим наслідником”. Відступайте усі, памятаючи все отсе велике сви-

доцтво св. апостола Павла, що “нишої бо під-
вални ніхто не може положити коло тієї, котра
є Ісус Христос”.

II.

**“ ДАМ Я ТОБІ КЛЮЧІ ЦАРСТВА
НЕБЕСНОГО...”**

“Ба — але “ключі царства небесного”, то вже Христос дав таки рішучо **одному Петрови!**” — так твердять католики — а римські папи зараз тут і додають: “Не лише **одному Петрови**, але і його наслідникам, то є. **нам**, римським папам”...

Пригляньмо ся отже ще й тому богохульству римського папи. Основою його є опять згада- не вже місце у Евангелию від св. Матея (16:19):

“І дам я тобі ключі царства небесного; і що звяжеш на землі, буде звязане на небі; а що розвяжеш на землі, буде розвязане на небі”.

На се ми кажемо так:

Перше: Господні слова свідчать ясно, що Христос обіцяє дати “ключі царства небесного” Петрови, а не Петрови і його “наслідникам”. А се ж прецінь не є одно і те саме!

Друге: Яке є значіне слів: “ключі царства небесного”, **взяти** і **розв’язати**? Коли — як твердить Рим — наведені Господні слова означають те, що Христос дав Петрови власть “відпускати і задержувати гріхи”, так і сю власть не дав Христос одному Петрови, як виходило би з повисшого уступу Евангелія св. Маттея. Навпаки: — Евангеліє св. Іоана, 20:19 — 23, свідчить виразно і не двозначно, що таку саму власть надав Христос усім своїм ученикам!

Іменно зі згаданого уступу Евангелія св. Іоана довідуємо ся, що після воскресеня явив ся Христос усім своїм ученикам, а не лише одному Петрови, й так промовив до них:

“Упокій вам. Якож післав мене Отець, і я посилаю вас.

“І, се промовивши, дихнув, і рече їм: Приймайте Духа Св’ятого.

“Кому відпустите гріхи, відпустять ся їм; кому задержите, задержать ся.”

Зі сказаного виходить отже, що 1) Христос зівсім не вивисшав Петра висше інших апостолів; 2) Він ніколи не надав йому більших властей і сили, ніж його товаришам.

Отсе є нічим не заперечена правда, посьвідчена в повній основі св. Письмом. Та Рим тої наглядної й очевидної правди не узнає... Раз він зійшов на ховську дорогу фалшу її неправди, раз пустив в широкий світ велику історичну бре-

хню про “Петрове наслідде” римських єпископів, так після того треба було вже брести далше в болото фалшу й брехні, й треба було за всяку ціну виказати світови особливе становище Петра в громадї апостолів, а навіть — треба було доказати — що так скажемо — “папство” самого Петра!

Що ж одначе каже про “папство” Апостола Петра св. Письмо?

З Діяиній святих Апостолів (8:14) довідуємо ся, що на вість про навериене Самарії, яка прийняла Боже слово, “апостоли послали до них Петра та Іоана”. Інтересна новина! Виходить з того ясно, що не “Його святість папа” Петро вислав когось там до Самарії, а навпаки — збір апостолів вислав туди Петра, та ще й не самого, а разом з Іоаном! І то не вислав їх як якихось там великих достойників, в дорогих шатах, з золотими ланцюхами на шиях, в позолочених шапках на головах та ще й до того пишними повозами, — ні! Петро і Іоан пішли до Самарії пішки, та й певно ні одному з них не прийшла по дорозі до голови грішна думка висшати себе понад громаду, ані тим більше один над другого!

А гляньмо тепер на римського папу! Він мешкає в найроскішійших палатах, які лише коли здвигнула людська рука, та ще й ліинть ся перейти своїми ногами з кімнати до кімнати, а-

ле каже носити себе своїм трабантам на золотім кріслі, не соромлячись при тім глядіти на темну масу католиків, яка при його появі кидаєсь на коліна, як тії погани перед своїм ідолом! А чи чував хто, аби хто коли “посилав” папу куда небудь? — Ні! — такого “дива” ніхто ще з смертних не зачував, хоча ми всі знаємо дуже добре, що гордий папа “посилає” тисячі своїх слуг в різні сторони сьвіта, а не один папа не лякав ся навіть “вислати” соток своїх противників... на тамтой сьвіт!...

Але йдїм даліше.

В пятнайцятій Голові Апостольських Дїяній говорить ся, як відомо, про нараду ерусалимської громади в справі обрізаня. Іменио “поприходили деякі з Юдеї (ї) навчали братів: що коли не обріжетесь по звичаю Мойсееву, не можете спасти ся.

“Як же почав ся спір і немале змагання Павла та Варнави з ними, то постановили, що Павел і Варнава і деякі інші з них пішли до апостолів та старших у Єрусалим ради сього питання.”

Сказано виразно: “до апостолів та старших” у Єрусалимі, а не до “його сьвятости папи” Петра! А чому? Бо Петро не був ніяким папою та й між апостолами, своїми товаришами, був “рівний між рівними”!

Що Петра не уважали самі апостоли “звер-

хником”, айї тим більше “першим”, на се маємо чимало доказів в св. Письмі. Не вважає його таким, айї бодай подібним, й св. Павло (порівняй І. Посл. Павла до Коринтян, 1:12), а навіть в другім посланню до Коринтян зазначає не двозначно свою рівність з найчільнішими апостолами (“іїчим бо я не гірший од найперших апостолів, хоч я й іїщо” — 12:11). Коли ж Петро був би справді “найпершим” між апостолами, отже бодай яким-таким “папою”, як же св. Павло міг би писати в такий спосіб до своєї громади в Коринті про свого “папу”?

Ба що більше! В посланню до Галат висловлюєть ся Павло про Петра ось так:

“Як же прийшов Петр у Аитнохію, устав я проти него в вічи: бо заслужив докору” (2:11). І дальше оповідає Павло докладно, як то Петро разом з іншими “лицемірили”, та, як побачив я, що вони неправо ходять по евангельській істині, то я сказав Петрові перед усіма: коли ти, будши Жидовином, живеш по поганськи, а не по жидівськи, то на що примушуєш погани жити по жидівськи?”

Ось так картав прилюдно Павло свого товариша Петра за його блуди! А чи міг би він зробити тее тоді, коли б Петро був дійсно “Христовим намісником” або “папою”? Шкода про се її згадувати!... А одначе римські папи величають себе “Христовими намісниками” та й “Пе-

тровими наслідниками”, та знай, ще й “виклинають” тих розумних людей, які мають відвагу карати їх за їхні очевидні блуди й явні богохульства!

Послухаймо ж вкінці, що каже самий Петро про себе? Не вжеж справді він уважав себе “першим” між апостолами й “Христовим намісником”- Бо коли інші апостоли не згадують і словечком про особливі влади Петра, так може він самий величав себе “Христовим намісником” й “римським папою”?

Сьвідоцтво Петра повинно бути для нас рішаючим!

Загляньмо ж до св. Письма:

І так в Першім Посланю св. Апостола Петра в Голові пятій, ст. 1-ший св. Апостол Петр не величає себе папою, ані тим більше ексцеленцією, а бодай навіть “високопреосвященим”, але називає себе скромно і смирно звичайним “товаришем-старшим”, якиї накликає ось так до старших між тодішними христіянами:

“Старших між вами молю, яко товариш-старший і сьвідок страдання Христового, і спільник слави, що має відкритись,

“пасіте стадо Боже, що у вас, доглядаючи не по неволі; ані для поганої користи, а з доброго серця;

“ані не пануйте над народом, а взорсм будь-

те стада;

“і як явнть ся пастирь-начальник, приймете невянучній славн вінець”.

Що за чудові слова, що за солодка мова плила з уст Христового апостола! Та вжеж як не подібна вона до повних злоби і завзятя “буль і енциклік” римського антихриста, який всім і вся, що протнвлять ся його диявольській гордні, грознть страшним анатемамн (проклятямн) та страштнть непомірннмн “карамн” в тім і будучім жнтю...

Або — як відмінно звучить від гндкої самохвальбн пишних титулів римського папи ось така тиха і смирна мова того самого св. Апостола Петра, якого “наслідникмн” вважає себе тойже папа:

“Снмеон Петр, слуга і апостол Ісуса, тим, що з намн однаку дорогу віру прийялн по правді Бога нашого і Спаса Ісуса Хрнста; благодать вам і впокій нехай умножнть ся в познанню Бога і Ісуса, Господа нашого” (Друге соборне посланне св. Апостола Петра, 1:1).

Ні! — Говорім, як хочемо, й прослідім усе св. Письмо від дошки до дошки, а все такн не найдемо ні на одному місци найменшого доказу на тее, буцім то св. Петро був “папою”, а навпаки — найдемо чимало місць, які проречнсто свід-

чать про його рівність разом з іншими апостолами. Між “старшими” він уважає себе “товаришем-старшим”, а “пастирем начальником” він вважав все і єдиною Христа Спасителя (I Посланне св. Апостола Петра, 5:1, 4).

Не вивисшав Петра понад других апостолів й св. Апостол Іоан, та не зазначив в особливий спосіб його “висшости” й в своєму величійому “відкриттю” на острові Патмос, коли ось такими одушевленими словами малює нам “небесний Єрусалим”:

“І поїс мене (ангел) духом на гору велику, і високу, і показав мені город великий, сьвятий Єрусалим, що сходить з неба від Бога... А мур города мав дванадцять підвалин, а на них імена дванадцяти Апостолів Агиця”. (Откритіє св. Іоана Богослова, 21:10, 14).

Про особливе становище Петра поміж дванадцяти Апостолами немає і згадки...

• • •

А на кінець — іще одна, малесенька, замітка: З Євангелія св. Матея (8:14) і Першого Послання до Коринтян (9:5) знаємо, що Петро був жонатим. У нього була жінка, була теща, була й проча родня. Чому -ж — питаємо— римський папа, який “правом кадука” титулує себе “Петровим наслідником”, не вступає в слідн великого Апостола і не жеинть ся?!... Як “наслід-

ник”, так хайже дійсно буде Петровим наслідником бодай в подружу, — та хай і прочим своїм слугам розкаже пібратись, щоби і вони жили по людськи і по божому, та щоб не грішили тяжко проти очевидної волі Бога, якого називають себе “слугами”!

КІНЦЕВЕ СЛОВО.

Ось так представляєть ся чиста правда про “папство” св. Апостола Петра, й на таких “основах” опирають ся претензії римського папи до “Петрового насліддя”. Як бачимо отже — на питане: “Чи св. Петро був папою?” — відповідає св. Письмо ясно і не двозначно: “ні”! І сю відповідь св. Письма повинні ми, Українці, собі добре запам’ятати. Просвічені народи прийшли над папськими берхнями вже давно до дневного порядку, та лише у нас усе ще по давньому різні папські микити морочать нам голову “святійшнм отцем”, ще — знай — й витуманюють від нас останній шелюг на так званий “Петрів гріш”... Ось ще не давно донесли часописи, що “наші” греко-католицькі попи в Злучених Державах вислали в дарунку римському ошустови поверх 46 тисяч долярів!... Подумайте собі, Братя і Сестри, кільки то добра можна би було зробити для рідного народа за тії гроші, й кільки гірених сліз невинних жертв теперішної великої війни можна би було

отерти в старому краю... Та ні! "Наші" попи, вірії слуги Риму, вислали тії гроші сьвітовому неробі!... Сором і ганьба нам перед усім культурним сьвітом!

Прочитайте ж, дорогі Братя і Сестри, греко-католики, повисші мої думки й виписки зі Сьвятого Письма пильно та уважно, а на кінци призадумайте ся ще над отсими замітними словами одного з найбільших мужів і мислителів новочасного сьвіта, лорда Гледстона:

"Отсе є ПРАВДА, що лежить в основі кольосальної БРЕХНІ Папства. Великою помилкою є се, що воно перемінює першенство чести в першенство власти, особистий привілей — в офіційну прерогативу (право), та першенство часу в трівку висшість гідности". ("This is the truth that underlies the colossal lie of the Papacy. The great error is that it perverts a primary of honour into a supremacy of jurisdiction, a personal privilege into an official prerogative, and a priority of time into a permanent superiority of rank". — Gladstone).

Инші Твори Професора Дра. О Л. С У Ш К А.

- Два незвісні переклади Яос. Левницького, Зап. Наук. Тов. ім. Т. Шевченка у Львові, т. 42., Львів, 1901.
- Альманах українських богословів, Львів, 1902.
- Єзуїти в заведеню Унії на Русі в доберестейській době, Львів, 1902.
- До правописного питання в Росії "Руслан", 1902, ч.ч. 100—102.
- М. Мелешко, незвісний український панегірист XVII в. З. Н. Т. ім. Т. Ш., т. 50, Львів, 1902.
- З Тюрми, Львів, 1903.
- Епізод з життя Петра Сарги (з фотографіями). З. Н. Т. ім. Т. Ш., т. 56, Львів, 1903.
- Предтеча Унії. Критично-історична студія. — З. Н. Т. ім. Т. Ш., т. 53, стр. 1—71; т. 55, стр. 72—125 і т. 61 стр. 126—177.
- Причинки до студій над текстом Палінодії. — З. Н. Т. ім. Т. Ш., т. 54., Львів, 1903.
- Вірокповідна ненависть товпи за часів панованя Жигимонта III. — З. Н. Т. ім. Т. Ш., т. 52, Львів, 1903.
- Рукописи архіва князів Сангушків в Славуті. — З. Н. Т. ім. Т. Ш., т. 55, Львів, 1903.
- Діло і Молода Україна в р. 1902. — З. Н. Т. ім. Т. Ш., т. 53, Львів, 1903.
- Петро Скарга в офіціальній російській науці. — З. Н. Т. ім. Т. Ш., т. 54, Львів, 1903.
- Впроваджене Єзуїтів до Польщі, історично-критична студія. — З. Н. Т. ім. Т. Ш., т. 57, стр. 1—28 і т. 58, стр. 29—60, Львів, 1904.
- Варшавський синод з року 1561. — З. Н. Т. ім. Т. Ш., т. 59, Львів, 1904.
- О. О. Василяни на службі Риму і Польщі. — З. Н. Т. ім. Т. Ш., т. 57, Львів, 1904.
- Проф. Н. Кареева філософія історії, історіософія і соціологія. — Літерт.-наукова бібліотека, т. 64., Львів, 1903.
- Богданова Слава. Про гетьмана Богдана Хмельницького. Видавництво "Просвіта" у Львові, 1907.
- В 30-літні роковини першого виступу пані Антоніни Осиповичевої на українській сцені в Галичині. — "Діло", 1907. ч. 220

Князь Константин Острожський. В 300-літню річницю його смерті 1606—1906. — Календар "Просьвіти" за р. 1908. Львів, 1908.

"Полтава". В двісталітню річницю полтавського бою. 1709—1909. — "Громадський Голос", під редакцією Мнх. Павленка, ч. 26, 27, 28, 1909.

За що Галицький Митрополит Андрей гр. Шептицький мучить ся в московській неволи? Вінніпег, Ман. 1914.

Статут Читалень "Просьвіти" в Канаді, Вінніпег, Ман., 1915.

Міжнародний Соціалізм. Його ідеологія, організація і цілі. — "Робочий Народ", ч. 11, 1916.

В рр. 1910—1911 редагував Проф. Др. Ол. Сушко педагогічний журнал "Учитель" у Львові, в рр. 1914—1915 тижневник "Канадський Русин" в Вінніпегу, Ман., а від 1916 є співробітником "Ранка" тамже. В згаданих виданнях розіслані сотні і тисячі більших і менших його статей, оповідань й поезій. Іздто деякі оповідання тогож автора напечатані в черновецькій "Буковині", львівським "Літературним", "Руслані" і "Літер. Науков. Вістнику."

Приймаєть ся Передплату

— на —

**одинокий український ілюстрований
журнал**

„УКРАЇНА“

12 книжок, ціна \$3.00

1250 сторін друку: 500 чудових образків.

**Невичерпана скарбниця знаня й відомостей
по українознавству.**

Письма, фотографії і гроші слати на адресу:

THE UKRAINA

358 REDWOOD AVE.

WINNIPEG, MAN., CANADA